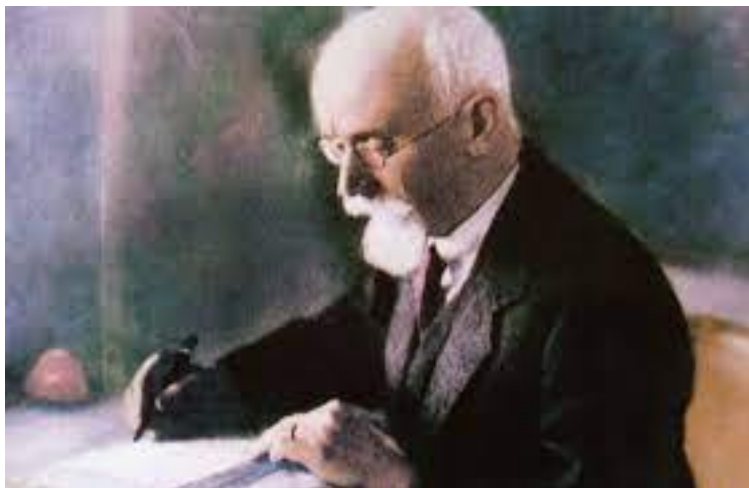

ΠΗΓΗ: Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΝΤΟ

Αντλώντας στοιχεία από το περιεχόμενο της πηγής και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στον σχεδιασμό του Ελευθέριου Βενιζέλου για το ζήτημα του Πόντου.

Ο Πόντος βρισκόταν [...] στις περιοχές που δεν μπορούσε να διεκδικήσει η Ελλάδα, αλλά στις οποίες ήλπιζε να προστατεύσει τον ελληνισμό χάρη στην αύξηση της δικής της ισχύος. Αυτό συνέβαινε για διάφορους λόγους. Πρώτον, λόγω της τεράστιας αποστάσεως που έκανε απαγορευτική τη δράση του στρατού εκεί. Αλλά και επειδή στον Πόντο οι Έλληνες δεν συγκροτούσαν την πλειοψηφία του πληθυσμού· κατά τόπους ίσως, αλλά κατηγορηματικά όχι στο σύνολο. Αυτό ήταν επίσης καθοριστικό (ακολουθώντας και τη σταθερή παράδοση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής) στην αρχή της αυτοδιαθέσεως των λαών, ο Βενιζέλος γνώριζε ότι δεν μπορούσε να αναιρέσει τις άλλες διεκδικήσεις του για να παραβιάσει εκεί τη βασική αρχή του. Και δεν θα είχε νόημα να το κάνει, καθώς, ακόμη και εάν παραβίαζε την αρχή της αυτοδιαθέσεως στην περίπτωση του Πόντου, και πάλι δεν θα είχε τα μέσα για να δράσει στρατιωτικά. Δεν είχε νόημα να ξοδέψει διπλωματικό κεφάλαιο για τη δημιουργία ενός ποντιακού κράτους, στο οποίο οι Έλληνες θα βρίσκονταν στη μειοψηφία.

Για τούτο, ο Βενιζέλος προέκρινε την ένταξη του ελληνισμού του Πόντου σε μια ευρύτερη φίλια ενότητα. Η πρώτη ιδέα ήταν η συγκρότηση μιας Ποντοαρμενικής Ομοσπονδίας: σε αυτό το σενاريو, οι Έλληνες Πόντιοι θα συνδιοικούσαν το κράτος ως ισότιμοι εταίροι. Το σενάριο αυτό αποδείχθηκε υπερβολικά αισιόδοξο, καθώς οι Αρμένιοι δεν ήταν διατεθειμένοι να μοιραστούν την εξουσία του εθνικού τους κράτους με μια κοινότητα σημαντική μεν, που όμως συγκροτούσε τοπική μειονότητα. Έτσι, τελικά, ο Βενιζέλος προσανατολίστηκε στην ένταξη των Ελλήνων Ποντίων στο αρμενικό κράτος, το οποίο θα είχε κοινά συμφέροντα με την Ελλάδα και επομένως θα τους φερόταν θετικά. Δεν επρόκειτο σε καμία περίπτωση για «αγνόηση» του ποντιακού ελληνισμού. Ήταν μια ρεαλιστική επιλογή με δεδομένη τη γεωγραφική και τη δημογραφική του θέση στο δεδομένο πλαίσιο. Επαναλαμβάνεται ότι ο Βενιζέλος θεωρούσε κρίσιμο να μπορέσει η Ελλάδα να εφαρμόσει τη Συνθήκη των Σεβρών. Εάν τα κατάφερνε, η μετεωρική αναβίβαση της διεθνούς της θέσεως θα της επέτρεπε να μεριμνήσει και για τα συμφέροντα των Ελλήνων που δεν θα εντάσσονταν στα στενότερα σύνορα αυτού που θα αναδυόταν ως το ελληνικό κράτος, αλλά θα εντάσσονταν σε φίλια κράτη όπως το αρμενικό. Η στρατηγική του Βενιζέλου ήταν ρεαλιστική και λειτουργική, δεν καθοριζόταν από δογματικά ή συναισθηματικά στοιχεία.

Άγγελος Συρίγος, Ευάνθης Χατζηθασιλείου, Μικρασιατική καταστροφή, 50 ερωτήματα και απαντήσεις, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2022, σελ. 112-113